

Verksamhetsberättelse 2014

Umedeltats Fältstation (UDF)

Ringmärkning

Under 13 år har UDF bedrivit ringmärkning i Umedeltat och antalet ringmärkare och medhjälpare har stadigt ökat och därmed också antalet märkta fåglar och arter. Gästringmärkare och praktikanter har även detta år gästade UDF tack vare logi möjlighet i husvagnarna som införskaffades år 2013. Vi fick hjälp av ett 70 tal personer under året. Hundratals åskådare kunde njuta av att se fågelringmärkning och släppa märkta fåglar. Vid två tillfällen i maj genomförde UDF guidad fågelskådning och ringmärkning för allmänheten i Umeälvens delta under regi av Länsstyrelsen Västerbotten och VOF. I höstas genomförde vi dessutom en guidad ringmärkningstur på uppdrag av Studieförbundet.

Under 2014 har UDF ringmärkt 13 582 fåglar av 111 arter. Detta innebär att UDF nu märkt över 12 000 fåglar fyra år i rad. Denna stabila ringmärknings insats gör UDF till en av de största fågelstationerna i Sverige. Sedan 2002 har vi märkt 87 179 fåglar av 162 arter. Som ett resultat av den stora mängden märkta fåglar fick vi under år 2014 hela 65 återfynd och dessutom kontrollerades 11 fåglar med främmande ringar. Bland alla återfynd fanns det flera intressanta. En mindre hackspett som märktes under vintern i Degernäs kontrollerades sedan i närheten av Piteå i maj. En ringmärkt stenknäck påträffades död i Härjedalen. Dessutom kontrollerades vår andra lövsångare i Litauen och tillsammans med fynd från södra Finland fortsätter bilden av artens SÖ flygriktning att stärkas. Bland kontroller av redan märkta fåglar sticker en stjärtmes från Finland, bergfink från norra Ryssland och sillgrissla från Svenska Högarne ut. Under 2014 märktes även totalt 9 fågelarter med färgringar, en internationellt koordinerad verksamhet.

Bonden 2014

I juli utförde UDF, på uppdrag av Naturvårdsverket, en insamling av ruttna sillgrissleägg för analys av miljögifter. Samtidigt ringmärktes både juvenila och adulta tordmular (49 st.) och sillgrisslor (79 st.).

Umeå 2014-projektet Fåglarna visar vägen

Kulturhuvudstadsprojektet Fåglarna visar vägen sammanlänkar människor från de ställen där våra satellitfåglar passerar. Projektet arrangeras av UFF i samarbete med UDF. Silltruten Laura, som märktes 2013, visade på ett förtjänstfullt sätt vägen till det som sannolikt alltid har varit västerbottniska silltrutars övervintringsområde – Saudi-Arabien. Vägen dit gick via många spännande vindlingar i Östersjön, en nonstop-flygning från Finska Viken till norra Turkiet, därefter för att gå till Israel och ett par veckors vila innan flyttningen avslutades i allra sydligaste Saudi-Arabien. Tyvärr förlorade vi kontakten med Laura den 11/4 2104, just innan hon skulle flyga tillbaka. I juni 2014 försågs så Archie – som den första kustlabben i världen – med den andra kultursatellit-sändaren! Han flyttade efter en lyckad häckning, via

Biscayabukten, till de tropiska och djupaste delarna av Atlanten mellan Afrika och Syd-Amerika! Våra kulturbärare och föregångare har alltså blivit en verklig succé, även i vetenskaplig mening! Via facebook (<https://www.facebook.com/birdsinspire>) kan man följa Archie som fortfarande har mycket kvar att visa! Hittills har flera tusen medmänniskor från minst 64 olika länder låtit sig inspireras av de båda unika fåglarna! På UFF:s glöggkväll den 9/12 höll projektledaren Per Hansson en kort föreläsning om dem. Ytterligare information kommer att publiceras i FiV. Som kronan på verket planerar UFF/UDF en publikfriande hemvändarfest någon gång under sommaren 2015.

Inventering av rastande fåglar

För fjortonde våren i rad genomfördes organiserade, i stort sett dagliga, räkningar av rastande sångsvan, sädgås, grågås och trana i Umedeltats slättland. Vintern var mycket mild och under mars månad saknades i stort sett snö i slättlandet. Konsekvensen blev att sångsvanarna anlände i stora antal tidigare än något år tidigare till Umedeltat. Rasttiden med över 1000 sångsvanar sträckte sig från 10 mars till 11 april och resulterade i hela 82 800 svandagar, vilket bara överträffas av noteringen från 2012 då det blev hela 110 300 svandagar. Båda dessa år överträffade Umedeltat Tysslingen som Sveriges största rastplats för sångsvan. Den högsta dagsumman 2014 blev 3 082 ex den 6.4. Rastningen av trana grågås och sädgås blev dock betydligt mindre omfattande, och maxnoteringarna om 192 trana (10.4), 506 grågås (17.4) och 1 119 sädgås (21.4) är låga i ett längre perspektiv. Trots avsaknad av snö längs norrlandskusten stod sädgässen och tryckte i södra Sverige och de anlände inte i större antal än den första veckan av april. Detta kan förklaras av relativt kylig väderlek och frusen mark. När de väl anlände så rastade lika många i Brånsjön (1 260 ex 19.4) som i Umedeltat. Antalet sädgåsdagar blev modesta 13 060, vilket betyder att tre av senaste fyra åren har uppvisat de lägsta antalen sädgäss för perioden 2004-2014. Anledningen till detta står att finna i de tidiga vårarna, troligen i kombination med ianspråktagande av några av de tidigare bästa rastplatserna för sädgås till järnvägsbygge och kompensationsåtgärder.

Inventering av häckande fåglar

På uppdrag av länsstyrelsen genomförde UDF en häckfågelinventering på Holmöarna under juni månad. Öar inventerades i fyra delområden om 2x2 km, i huvudsak runt Grossgrundet och södra Ängesön.